

A magyar nemzet stadionja

Irtá Póka-Pivny Béla dr.

Elmult az olimpiász, senki sem gondol többé a stadionra.

Elhallat volna lelkesedésünk s fogadkozásunk tüze, mint a szalmaláng?

Csak akkor kapkodunk majd megint, amikor jön a meghívó a Nemzetközi Olimpiai Bizottság ülésére és a magyar delegáció megint nem terjeszthet elő a meghívást, mert Magyarországnak nincs stadionja.

Megéplített stadion nélkül ugyanis javasolni sem lehet Budapestet.

És így pereg le 1932, 1936, 1940 és így tovább...

A sporthoz, testi fő-
tényhez lelki szívósság,
céltudatosság is kell.
Ezzel tudta feljavítani
Coubertin báró s gár-
dája az olimpiai játé-
kokat, ezért kapta a
Nobel-díjat. Ez kell
itt is.

Ki és mivel felel a
későbbi generáció előtt
a késésért? A kul-
tusztudományunk meg-
tett mindent, teremtett
hiteket, el van hatá-
rozva, hogy az építést
megkezdi. A Testneve-
lési Tanácsot sem ér-
heti vád, mert hiszen a
kérdést tanulmányoz-
tatta eleget. A törvény-
hozás gesztusa is dicsé-
retet érdemel készsé-
géért. A főváros is kész
az áldozatra. És mégis.
Minden marad a ré-
giben.

A kora ősszel volt
egy anket, ahol Klebels-
berg Kuno gróf volt a
sürgető. A nyáron ol-
vastunk egy intervju-
sorozatot, ahol a neves
emberek sora követelte
a munkálatok megkez-
dését. Karajláth Jenő
cikkekben keres támo-
gatást a közvélemény-
nél s hangsúlyozza,
hogy mit veszthetünk a
tétovázással. Hiába ez
is.

Felfogásom szerint a közvéleménynek az el-
helyezés tekintetében kellene elsősorban megszólalnia. Sportemberek, politikusok, építészek, mér-
nők, írók, képzőművészek sürgős feladata lenne, hogy e tekintetben nyilatkozzanak. Azután egy széleskörű anketét kellene összehívni, amelyen a sportbarátok, művészek, vállalkozók, forgalmi szakértők stb. együttesen tárgyalnák a kérdést, hogy a stadion is ne a Kossuth-szobor sorsára kerüljön...

A Magyar Külügyi Társaság idegenforgalmi szempontból tulajdonít a kérdésnek nagy fontosságot. A nyáron tartott egyik ülésén ez ügyben javaslatot nyújtottam be, amelyet a felkeltett nagy érdeklődés miatt indokoltan tartok az *Ujság* hasábjain, röviden, az alábbiakban ismertetni.

Azt a kérdést, hogy hol épüljön meg a stadion, szigorú számítás kell, hogy eldöntse. Vasutvonalat, csatornát, városházát, színházat stb. a népsűrűség és így a forgalom várható nagysága alapján terveznek s helyeznek el. Sok stadiont bontottak már le hibás elhelyezés miatt.

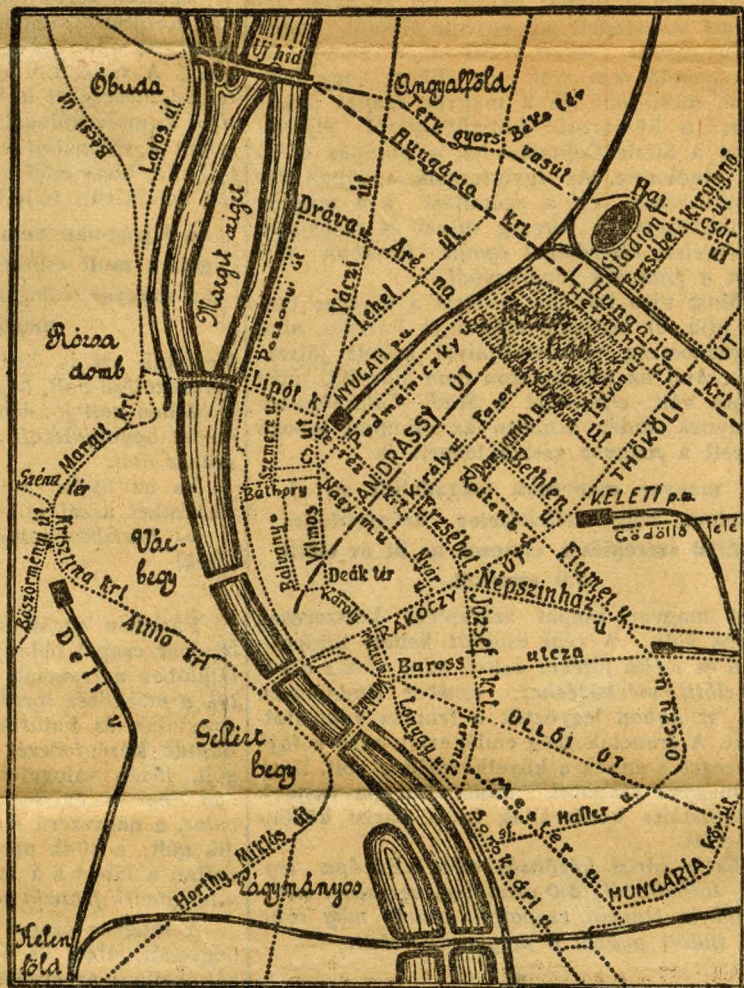
Buda és Pest közt a választást illetőleg a számok ítélte félreérthetetlen. A főváros közel egymillió lakosának egy ötöde lakik csak Budán, a többi Pesten. Ezért vannak a népes versenypályák a pesti oldalon. Nemcsak költség, de idő kérdése is a távolság. Távoli pályát kevesebb ember látogat. Ott van a löversenypálya esete beszédes példaként!

A pesti oldal kerületei közt a VI. és VII. a legnagyobb. Mindegyik külön-külön csaknem olyan nagy, mint a budai három kerület együtt. Ide kívánczik tehát a stadion. Itt van Pest legelőkelőbb városrésze, az Andrásy-utí villarajon, itt van a nagykiterjedésű Városliget.

Közlekedés szempontjából ezek a kerületek vannak legbőségesebben ellátva vonal-

hálózattal, amint ezt a csatolt vázlatos rajz mutatja.

A Városliget mögötti elhelyezett stadionhoz a közlekedési eszközök egész sorával lehet kijutni. A nyugati pályaudvarról vasuton, az Andrásy-uton földalatti vasutal, vagy autobuszon. Villamos vezetne az Andrásy-utól balkéz felől a Podmaniczky- és Lehel-utcán át, jobbkéz felől a Király-, Damjanich-, István-, Thököly-, Erzsébet királyné-uton, amelyeket még kibővíti majd az Erzsébet-sugarút vonala. Mindezeket haránt egy egész sor villamos köti össze: a Bethlen-, Rot-

tenbiller-utca és az Aréna-, Hermina- és Hungária-ut s majd idővel a tervezett gyorsvasút, amely Kispestet és vidékét az egyik irányból, Óbudát a másik oldalról hozza a Hajtsár-uton és a most megkezdett új óbudai hidon át egész közel a stadionhoz.

A Városliget mögötti területekhez esik legközelebb Újpest és Rákospalota, ez a két nagy sportközpont is. Itt kell tehát a stadiont elhelyezni.

A Városliget mögötti elhelyezés nemcsak a lakosság elosztása és a forgalom eszközeinek fejlettsége miatt előnyös. Van egyénány különösen kedvező egyéb körülmény is, amely egyenesen predestinálja ezt a vidéket a stadion céljaira.

Ez a vidék ma bizony szomorú képet nyújt. Mintha nem percek, de órák távolsága választaná el a büszke Andrásy-utól. Ennek oka az, hogy egyrészt a ceglédi vasutvonal elvágja a várostól, másrészt az, hogy a MÁV-nak nagy, rendezetlen, pusztá területei vannak a vasutvonal mögött, amelyek az elszigeteltséget csak fokozzák. A helyzet azonban rövidesen megváltozik, vagy megváltozhat. Ugyanis most emelik fel a ceglédi vasutvonalat: ennek következtében a külső részek megkapják a várossal az összeköttetést. Másrészt a szabad MÁV területek kaphatók arra a célra, hogy a nemzet megépíthesse stadionját. A stadion körül hamar benépesednének a területek a sportbarátok házaival s ennek következtében a stadiont a modern haladás követné ezekbe az elhagyatott városrészekbe.

A stadionépítést — amelynek főanyaga a beton — rendkívül megkönnyitné az, hogy a talaj e vidéken tiszta homok és hogy a közelben van a vasútállomás, ami nagy fuvar-költségmegtakarítást jelent a cement, zúzott kő stb. szállítása tekintetében is.

A terület alatt melegvízforrások vannak, amelyek igen megkönnyíthetik az uszósport fej-

lesztését. A stadiontól a rákospalotai határig egy angol mérföld hosszú evezős- és korcsopályát is lehetne a teherpályaudvarral párhuzamosan építeni, amelyet a Rákospatak vize látna. Állana továbbá elég terület rendelkezésre arra is, hogy a gyakorlatozó mellék-sportpálya egész sora legyen megépíthető a stadion körül. Amíg a stadion épülne, megépíthetők lennének az utlesek, a csatornázás, vízvezeték stb. Kétfelváltva senki sem hinné, hogy milyen volt a terület 1929 elején.

Ismerem, láttam a világ legfontosabb stadionjainak csaknem mindegyikét. Ha a Liget mögött megépítjük a stadionunkat, a miénk lesz a legszebb a világon.

A liget mögötti stadion ugyanis az Andrásy-ut folytatásának a tengelyébe kerülne.

Országos vagy nemzetközi menetek felvonulási vonala maga az Andrásy-ut lenne, e gyönyörű avenue, amely hazánk legszebb ékessége. A tornászok, leventék, énekesek, stb. a pompápaloták, az Opera, a Körönd szobrai s a kép csarnokok közt, a millenniumi emlék s Vajda-hunyad vára mellett jutnának ki a Városligetbe. Magában a ligetben és az innen a stadionig vezető ut mentén szép sportvonatkozási szobor-műveket kellene emelni, saját történelmünkéből véve a tárgyakat, amelyek mindenkivel éreztetnék, hogy a magyar sport legfőbb csarnokaihoz közelednek. A stadion bajáratának a látottakkal harmóniában álló diadalkapunak kellene lennie, melynek szépsége buzdítsa győzelemre a bevonulókat. A magyar olimpiai győztesek köbe vételt nevei, a magyar vármegyék oszlopai, stb. kellene, hogy ébrentartsák a magyar győzni akarását.

Van külföldön nem egy szép stadion. De hiányzik mindegyiknek az ilyen felvonulási vonala:

a lelket emelő történelmi momentumok hatása, a történelem működő ereje.

Ez kell ma nálunk, ahol minden erőnket fokozunk kell és ahol ezt éppen a multunkkal való érintkezésbelépéssel érhetjük el.

A stadion nemcsak sport-ügy. Mélyreható kulturális, nemzetnevelő, szociális, idegenforgalmi vonatkozásai vannak. Maximális erőfeszítésre maximális hatóerők bírnak. Ezért nem mindegy, hogy hol, merre építünk fel egy sportközpontot. Mert ez lehet stadion, de nem lesz magyar nemzet stadion, amelyre minden honfinak büszkének kell lennie.

Ilyen fontos kérdés megteremtésénél Angliát kellene példának venni, ahol ha egy terv felmerül, mindenki beszél róla, ír róla úgy, hogy rövid idő múlva kialakul az ellenállhatatlan — közvélemény, amely hat, alkot, gyarapít. A jelen esetben a közvéleménynek már nyomtatékosan kellene a stadion kérdésével foglalkoznia, hiszen a létesítéséhez szükséges nagy összegből az első 500 ezer pengő már 1928 július 1 óta költségvetésként meg van szavazva, rendelkezésre áll s hovatovább (1929 július 1) már a második részlet is folyósítva lesz.